

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
Development of learning activities in social studies religion and cul ture on
important days in buddhism by using the buddy technique for grade 3 students

ทิพปภา ทวีทรัพย์ล้ำเลิศ¹ พัชรี หายหัดถิ² และปาริชาติ เตชะ³
Thippapa Thaweasablumlert¹, Phacharee Hayhattee² and Parichat Techa³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาการประถมศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
² ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร
³ อาจารย์โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทางการเรียนก่อนและหลังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จำนวน 15 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูปวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.13/82.00 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ($\bar{x} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 (S.D. = 0.75)

คำสำคัญ: เทคนิคเพื่อนคู่คิด/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ ความพึงพอใจ/ ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were 1) to find the effectiveness of ready-made lessons in social studies, religion, and culture by using the buddy technique of grade 3 students to be effective according to the 80/80 criterion, 2) To compare achievement before and after by using the buddy technique of grade 3 students, 3) to study the satisfaction of students towards learning by using ready-made lessons. social studies religion and culture by using the buddy technique. The samples in this research include

15 grade 3 students of Chum Chon Ban Khao Kaew School. The samples were obtained from cluster random sampling. The research instruments used in this research consisted of a 1) ready-made lessons in social studies Religion and culture, amounting 1 set, 2) lesson plans, 3) achievement test It is a multiple-choice test with 4 options, and 30 questions, and 4) satisfaction questionnaire, 10 questions. Methods of Statistical analysis are averages (\bar{X}), standard deviations (S.D.), t-test dependent.

The results of the research were as follows 1) the efficiency of activities to promote learning skills using ready-made lessons in social studies religion and culture effective E1/E2 by using the buddy technique of grade 3 students found that the E1/E2 efficiency was 80.13/82.00, 2) grade 3 students had higher learning achievements than before the activities to promote learning skills by ready-made lessons social studies religion and culture by using the buddy technique Statistically significant at the .05 level, 3) grade 3 students were satisfied by using the buddy technique the overall satisfaction was at a high level. has a mean of 4.15 (\bar{X} = 4.15), a standard deviation of 0.75 (S.D. = 0.75).

Keyword: Buddy technique/ Achievement/ Satisfaction/ Learning package performanc

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีความคุณธรรม มีค่านิยม มีจิตสำนึก สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก และช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะและค่านิยมที่เหมาะสม นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนาไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรก ที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น หลักนำทางการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ ไปสู่การบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม ในช่วงเวลาที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยอยู่ในสภาวะที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากภายนอกและภายในประเทศที่มีความผันแปรสูง และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ทั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และข้อจำกัดของโครงสร้างภายในประเทศที่ยังคงรอการปรับปรุงแก้ไขในหลายมิติ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนผลจากการเปลี่ยนแปลง ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างและองค์ประกอบของประเทศในทุกมิติ เพื่อนำมาประมวลผลประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งไปในอนาคต บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้อง กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตท่ามกลางสังคมที่สมานฉันท์ ทนสมัย ก้าวหน้า ควบคู่ไป

กับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลในระยะยาว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้านจากภายนอก และสามารถบรรลุเป้าหมายระยะ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ศาสนาเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นมาเพื่อขจัดความหวาดกลัวในจิตใจของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องการที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันคือ ต้องการให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สร้างความสามัคคีของสมาชิกในสังคม ทำให้สังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันช่วยให้ทุกคนสร้างจิตสำนึก สร้างค่านิยม ตลอดจนจารีตประเพณีที่ดีงามขึ้นในสังคม และเป็นบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้องค์ความรู้ประกอบด้วย 5 สาระ คือ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในแต่ละสาระการเรียนรู้ตลอดจนยึดมั่นและปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ตามระบอบการปกครองสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและทางธรรมชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 12-13)

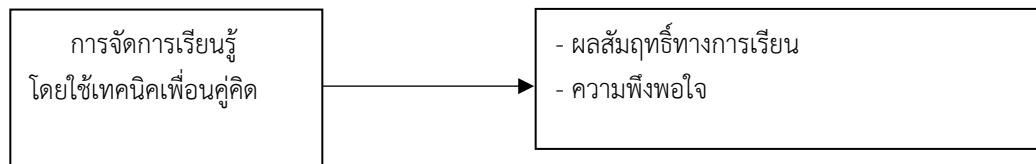
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้ เพราะกลุ่มสาระนี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก ตระหนักและเห็นคุณค่า โดยที่ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามด้านความรู้ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้เรียนควรจะได้รับพัฒนากระบวนการและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ และทักษะการเรียนรู้ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2556, น. 1) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี รวมทั้งสามารถที่จะพัฒนาตนเองจนสามารถนำเอาความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังต้องปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการจัดการความรู้ และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนั้นไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดกับการสอนในเนื้อหาสาระของทุกรายวิชา แต่ครูผู้สอนจะต้องมีการประยุกต์ ดัดแปลงวิธีการสอน เทคนิคการสอน เพื่อทำให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งการเรียนโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้ตนเองและกลุ่มประสบความสำเร็จ โดยการเรียนการสอนนี้จะกำหนดให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถต่างกันมาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แบบเป็นคู่ และขยายนำเอาความรู้ที่ได้รับไปอภิปรายร่วมกันแบบกลุ่ม ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่มทำความเข้าใจในบทเรียนนั้นเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิผลที่ดีขึ้น (นฤมล ถนอมพงษ์, 2562, น. 2-3)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพพบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทางการเรียนก่อนและหลังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 128 คน
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดกำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาในการวิจัย ทั้งหมด 5 ชั่วโมง 2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือต่างๆ ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานและตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - 1.2 วิเคราะห์เนื้อหา สาระการเรียนรู้ และระยะเวลาของแผนการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และกำหนดชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิคเพื่อนคู่คิด

1.3 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด
1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อคิดเห็น ด้านความเหมาะสม ระยะเวลาของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา และด้าน กระบวนการเรียนรู้และแก้ไข

1.5 ดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์และพร้อมที่จะนำไปใช้จริง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตร เนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบ
2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดและฟัง เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความสอดคล้องของข้อสอบแต่ละข้อ โดย หาค่า IOC

2.5 หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ
2.6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและพร้อมที่จะนำไปใช้จริง
3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ดำเนินการสร้างและ หาคุณภาพดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3.2 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
3.3 สร้างแบบความพึงพอใจ
3.4 นำแบบประเมินต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและหาค่า IOC
3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและพร้อมที่จะนำไปใช้จริง
3.6 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2565 ซึ่งในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือ เพื่อนคู่คิด และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว อำเภอ พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ใช้เวลาในการทดสอบ 45 นาที

2. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบกับการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดแล้ว ผู้วิจัยให้ กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตาม เกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80

ระหว่างเรียน			หลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E2	E1/E2
50	40.07	80.13	50	41.00	82.00	80.13/82.00

จากตาราง 1 ผลวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน E1 มีค่าเท่ากับ 80.13 และผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะหลังเรียน E2 มีค่าเท่ากับ 82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 สรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.13/82.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนการจัดการเรียนรู้	15	15.33	1.72	15.25	.00
หลังการจัดการเรียนรู้	15	23.47	1.85		

*p < .05

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า $t = 15.30$ และค่า Sig. = .00

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ประกอบการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่มีต่อการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.33	0.71	มาก
2	ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.03	0.67	มาก
3	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.13	0.73	มาก
4	กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.37	0.72	มาก
5	ครูให้ออกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.13	0.68	มาก
6	ครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย	3.77	0.94	มาก
7	ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.03	0.81	มาก
8	ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	4.13	0.86	มาก
9	ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ภายในกลุ่ม	3.87	0.86	มาก
10	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ในการทำกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด
รวม		4.15	0.75	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 (S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด จำนวน 1 ข้อ และมีความพึงพอใจในระดับ มาก จำนวน 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 (S.D. = 0.47) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 (S.D. = 0.72) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม คือ กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 (S.D. = 0.71)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.13/82.00

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 (S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด จำนวน 1 ข้อ และมีความพึงพอใจในระดับ มาก จำนวน 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 (S.D. = 0.47) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ

กิจกรรมการเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 (S.D. = 0.72) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสาม คือ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 (S.D. = 0.71)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.13/82.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารศาสนา ศิลปกรรมจริยธรรม เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ สามารถใช้เป็นส่วนประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกาวรรณทองสูง (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้อ่านนิทานประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 และ ของ วิลาวัลย์ สีมา (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารภูมิศาสตร์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารภูมิศาสตร์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ผลการวิจัยปรากฏว่า นวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 94.73 /90.33

2. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการนำเทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะในแผนการจัดการเรียนรู้มีการนำเทคนิคเพื่อนคู่คิดนำมาใช้ในกระบวนการสอน ซึ่งในแผนการสอนประกอบด้วย สารสำคัญ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ใบความรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบฝึกหัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย แสงพันธุ์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชา สังคม ศึกษา ส 203 เรื่องความรู้เกี่ยวกับทวีปเอเชียชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 คะแนน ทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมเพื่อนคู่คิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ($\bar{x} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 (S.D. = 0.75) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านเขาแก้ว มีความพึงพอใจต่อ บทเรียนสำเร็จรูป วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารศาสนา ศิลปกรรมจริยธรรม เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ หลังจากที่ได้ทดลองใช้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม กัมมัง (2557 : บทคัดย่อ) ทำ

การวิจัยการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชาสังคมศึกษา ส 306 เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอศูรีย ทรพพสุ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชา สังคม ศึกษา ส401 เรื่อง สังคมเมือง สังคมชนบท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย แสงพันธุ์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชา สังคม ศึกษา ส 203 เรื่องความรู้เกี่ยวกับทวีปเอเชียชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยบทเรียนสำเร็จรูปอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความเห็นว่าการเรียนวิชานี้ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน เนื้อหาในรายวิชามีความสำคัญต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนหลากหลายและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมที่ทำผู้เรียนมีโอกาสในการคิดแก้ปัญหาและร่วมกันตัดสินใจ รวมถึงผู้เรียนนั้นมีความพอใจในบรรยากาศการเรียนรู้ และมีความสุขกับการเรียนวิชานี้ ท้ายที่สุดคือผู้เรียนรู้สึกว่าการฝึกหัดหรือแบบทดสอบนั้นมีจำนวนที่พอดีและเหมาะสม นิพนธ์ ศุขปริดี (2557)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสาระศาสนา ศีลธรรมจริยธรรม ที่สามารถพัฒนาและเพิ่มเติมเนื้อหาในศาสนาอื่นๆ ได้ และสามารถบูรณาการการสอนในรายวิชาให้มีความครบถ้วนตามตัวชี้วัดและหลักสูตรของสถานศึกษาได้
2. ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ นั้น ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้มีความหลากหลายตามบริบทและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนได้ อีกทั้งยังสามารถเพิ่มเติมกิจกรรม ให้มีรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และเอื้อต่อการสร้างทักษะการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่น ซึ่งจะส่งผลให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือเหนื่อยล้าขณะทำการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นักกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในวงชั้นอื่นที่มีเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนขึ้น ในโครงสร้างรายวิชาตามหลักสูตรแกนกลางนั้นจะมีเนื้อหาและเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วันที่บ่งชี้ความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น ลักษณะของชนพื้นเมืองชาวยุโรป ที่มีความสัมพันธ์กับชาติตะวันออก ซึ่งผู้สอนควรนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ไปบูรณาการร่วมกันได้
2. ควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรวมถึงสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายหรือใช้สื่อกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่ ลูกโลก เข็มทิศ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการจัดกิจกรรมที่ยืดหยุ่นตามบริบทและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมการศาสนา. (2556). **วิถีชีวิต 5 ศาสนิกในประเทศไทย. กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม**
: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม 1 ถนนอุทองเอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ
- นฤมล ถนอมพงษ์. (2562). **การศึกษาความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เทคนิคเพื่อนคู่คิด)**. โรงเรียนศิริเวสร์ตันเพียรอุปถัมภ์
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2557). **นวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6**. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์.
- พิสมัย แสงพันธุ์. (2560). **บทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชา สังคม ศึกษา ส 203 เรื่องความรู้เกี่ยวกับทวีปเอเชีย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521(รายงานผลการวิจัย)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ สีมา. (2565). **กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลวัดชุมพลคีรี. คณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.**
- อุดม กัสมัง. (2557). **สร้างบทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชาสังคมศึกษา ส 306 เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (รายงานผลการวิจัย)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ไอศูรย์ ทรรพวสุ. (2554). **บทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพวิชา สังคม ศึกษา ส401 เรื่อง สังคม เมือง สังคมชนบท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (รายงานผลการวิจัย)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.